

Invitați și debuturi pe scena Operei. Spicuri (I)

(Costin Popa – 5 noiembrie 2021)

Pornind de la anunțatele surprize ale Stagiunii Centenare, de la programările de distribuții făcute în premieră organizatorică pentru tot sezonul, mi-am propus să consemnez câteva evenimente sau ceea ce ar trebui să aibă acest atribut.

Frédéric Chaslin

O primă prezență remarcabilă a fost a dirijorului francez Frédéric Chaslin, artist de mare notorietate, invitat extraordinar în trei spectacole, aflat pentru prima oară în fosa bucureșteană. Mai întâi în „Nunta lui Figaro”. Se pare că repetițiile produsese un intens efect asupra instrumentiștilor, întrucât „aplauzele”, cit. bătăile cu arcușele în pupitre la intrarea dirijorului au sunat ele însele ca o... orchestră. Chaslin are venele străbătute de muzica lui Mozart și faptul se vede de la prima ridicare de baghetă. Uvertura a prefațat scânteietor seara, ca pentru o adevărată „Folle journée”, sursa scrisă de Beaumarchais și pusă în pagină de maestrul de la Salzburg prin intermediul libretistului Lorenzo Da Ponte. În fosă s-a petrecut o mare emulație, s-a cântat empatic, îngrijit și adunat. Sigur că, ținându-se seama exclusiv de calitatea instrumentelor, la Viena ar fi sunat altfel, dar spiritul mozartian a fost foarte prezent și la București, iar spectacolul s-a construit vioi. Ca atmosferă generală, meritul revenind orchestrei și dirijorului. Câteva lentori s-au mai strecurat, amintind de concepții à-la-Harnoncourt îndeosebi în relaționări dintre personaje în actul secund, dar mai ales prin zicerea Andante „Contessa perdono” (actul al IV-lea), descrisă larg și culant de Conte, ce a exprimat simbolic iertarea universală. Și bine a fost. A urmat imediat un Allegro assai dus de Chaslin spre Vivacissimo, ce a încheiat furtunos și dezlănțuit partitura, în voioșia generală. Și dacă tot am spicuit din criteriile dirijorului pentru talmăcirea portativelor mozartiene, mă întreb de ce scriitorul duettino Susanna-Cherubino „Aprite presto, aprite” (actul al II-lea) a fost cântat *sotto voce* ce a scos din context filigranul scriiturii și cântului.

Dacă soliștii au avut un start timid, Figaro (Vicențiu Țăranu), Susanna (Marta Sandu Ofrim), Bartolo (Marius Boloș), Marcellina (Sidonia Nica), Cherubino (Mihaela Ișpan), odată cu intrarea Contelui, spectacolul a sporit în calitate prin știința rostirii recitativelor și derularea cu intenții potrivite a dialogurilor de către baritonul Adrian Mărcan, cu un vârf al serii în aria din actul al III-lea, „Hai già vinta la causa! ... Vedrò mentr'io sospiro”. Și Contesa Irinei Iordăchescu a adus așteptatele nuanțări în cele două arii. În alte roluri au cântat Lucian Corchiș (Don Basilio), Dan Indricău (Antonio) și cristalina Cristina Eremia (Barbarina).

Producția Operei Naționale București cu „Nunta lui Figaro”, veche de peste 10 ani, este binecunoscută, valoroasă, aparține regizorului Alexander Rădulescu și întreținerea îi asigură proșpețimea peste timp, probabil grație asistentului de regie Ștefan Neagrău. Plăcută de văzut.

Debuturi în „Don Carlos”

Mezzosopрана Antonela Barnat și-a început cariera foarte tare, cu Venus din „Tannhäuser”, în concert pe scena Operei, acum opt ani. De atunci, validându-și calitățile, a continuat în roluri cu o abordare mai protectivă Fach-ului său, Donna Elvira, Dorabella, personaje de mai mică anvergură în „Copilul și vrăjile”, Meropa din „Oedipe”, partitura de mezzosoprană din „Recvîem”-ul verdian dar și Dalila, mai recent. A venit însă rândul unui personaj cu structură complexă de la liric la intens dramatic, Eboli din „Don Carlos”, lăsând rolul Adalgisa care o putea atrage în noua producție cu „Norma” pentru mai târziu. Presupun.

După „Cântecul vălului”, interpretat cu linie vocală frumoasă, nuanțat și elegant, inclusiv în pasajele vocalizelor înalte, a urmat terțetul cu Don Carlos și Posa din actul secund în care mezzosopрана a expus acute ample, strălucitoare și note grave „de piept” bine conturate, în pofida unor abuzuri sonore din partea orchestrei dirijate de Tiberiu Soare. Un subiect asupra căruia voi reveni. În fine, secvența dramatică din actul al III-lea, ce conține și marea arie „O don fatale”, a fost exemplară. A debutat vijelios prin impulsuri vehemente, urmate de un cantabile expresiv, „O mia Regina”, al cărui Si bemol acut „Ah, solo in un chiostro...” a sunat puțin liniar, dar a deschis porțile către finalul teribil, ce va deveni, foarte curând, glorios.

Debutul Antonelei Barnat a fost remarcabil și simt nevoia să revin la o temă, deseori abordată în paginile mele de critică, aceea că imediat după prima apariție într-un rol, unui artist trebuie să i se asigure și prezența cât mai rapidă în următorul spectacol, pentru consolidări etc. O veche cutumă. Oare când va mai cânta Antonela Barnat rolul Principesei Eboli? La București, bineînțeles. Oricum, nu în Stagiunea Centenară, dacă privesc programul...

Celălalt debutant al serii a fost basul Ion Dimieru, un Rege Filip fără autoritate și personalitate, cu amplitudine redusă de glas cel puțin până după aria „Ella giammai m'amò” când, probabil, s-a descătușat de emoții și a depășit incertitudinile din finalul celebrei pagini.

În rolul Marchizului de Posa, Adrian Mărcan și-a expus apetența pentru scriiturile verdiene, prin aplombul și accentuarea dăruite desenelor melodice. Dacă arioso-ul „Carlo, ch'è sol il nostro amore” a avut o cantabilitate moale, calmă și distinsă, omogenitatea liniei de glas s-a clătinat odată cu prima acută, ieșită din context. De fapt Mărcan, posesorul unui glas solid dar și maleabil, preferă de multe ori expunerea de forță unor rafinări apropiate de noblețea și generozitatea personajului. Ultima scenă, aria „Per me giunto” și moartea lui Posa, a confirmat.

Cu un început (recitativ și aria „Io la vidi”) de mare sensibilitate și lirism, tenorul Adrian Dumitru (Don Carlos), a frazat frumos în continuare, dar glasul a cunoscut oarecari voalări de sunet. O paranteză. Do-ul acut nescris de Verdi în finalul duetului cu Posa nu este obligatoriu. Neatent, a generat un neplăcut decalaj în finalul tabloului din Grădinile Reginei, însă a susținut bine tirada dramatică din scena Autodafé-ului și a încheiat spectacolul în același lirism cu care l-a început. Campion al debuturilor – numai eu am numărat nouă, Adrian Dumitru rămâne, la 37 de ani, o soluție de acoperire în diversitate a personajelor tenorale din repertoriul teatrului bucureștean.

Celelalte roluri au revenit, prin tălmăciri cunoscute, sopranei Bianca Mărgean (Elisabetta, cu bune atacuri acute în pianissimo la aria finală), bașilor Marius Boloș și Filip Panait (Marele Inchizitor și Un călugăr), sopranelor Mihaela Stanciu și Cristina Eremia (Vocea din Cer și Tebaldo),

tenorului Andrei Lazăr (Contele Lerma și Heraldul Regal, deși acest din urmă personaj ce apare în scena Autodafé-ului nu este menționat în distribuție!?!).

La pupitru, Tiberiu Soare a fost contrariant prin tempi prea relaxați în anumite secțiuni și prin excese sonore în altele. Mă gândesc îndeosebi la tabloul ce se petrece în fața mănăstirii San Giusto, în care și corul doamnelor de la curte a sunat amorf, dar și la explozii de forță ce au depășit soliștii pe alocuri, chiar până și *tutti* coral în scena Autodafé-ului. În afara tempilor lenți remarcați, redarea a avut rigurozitate agonică potrivită.